

O!
SUWISKO
'26

4.
**OGÓLNOPOLSKA
KONFERENCJA
OSUWISKOWA**
O!SUWISKO
14-17.04
2026

PRZEWODNIK DO SESJI TERENOWEJ

Opracowanie:

Konrad Górka, Artur Ściurka, Marcin Wódka,
Antoni Wójcik

Fotografie:

Konrad Górka, Artur Ściurka, Marcin Wódka

Opracowanie graficzne map, rycin oraz grafik:

Jarosław Kaczorowski

Opracowanie graficzne, skład:

Monika Cyrklewicz

Centrum Geozagrożeń

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa

biuro@pgi.gov.pl; **pgi.gov.pl**

NFOŚiGW

Konferencja jest organizowana w ramach IV etapu projektu SOPO
i dofinansowana ze środków **Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej**

O!SUWISKO

Sponsor:

GEOCORE
E

Z.U.G. GEOTECH
SP. Z O.O.

Laser-3D.pl

ISCHEBECK
TITAN

Patronaty medialne:

KATOWICE

TVP | info_

Nowoczesne
Budownictwo
Inżynieryjne

OGÓLNOPOLSKI MAGAZYN BRANŻOWY

NBI.COM.PL

PORTAL INŻYNIERYJNY

nowiny
nowiny24.pl

n NOWINY24.PL

WPROWADZENIE

Tegoroczna sesja terenowa organizowana w ramach 4. Ogólnopolskiej Konferencji Osuwiskowej O!SUWISKO odbędzie się na obszarze Beskidu Śląskiego, a dokładniej w Grupie Klimczoka – najbardziej na północ wysuniętej części tego mezoregionu (Starkel, 1972). Od południa Grupa Klimczoka sąsiaduje z Grupą Baraniej Góry, natomiast od północy z Działem Bielskim, należącym już do Pogórza Śląskiego.

Grupę Klimczoka tworzy Pasma Klimczoka i Szyndzielni. Główny grzbiet pasma ma przebieg w przybliżeniu równoleżnikowy i biegnie od Błatniej (917 m n.p.m.), przez Stołów (1035 m n.p.m.) i Trzy Kopce (1082 m n.p.m.), do Klimczoka (1117 m n.p.m.), gdzie rozgałęzia się na grzbiet Szyndzielni (1028 m n.p.m.) odchodzący ku północy oraz grzbiet Magury (1109 m n.p.m.) odchodzący ku wschodowi.

Trasa sesji przebiega przez teren Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, który słynie m.in. z licznie występujących jaskiń. Do najbardziej znanych należą Jaskinia w Trzech Kopcach, Jaskinia Malinowska, Jaskinia Lodowa w Szczyrku oraz Jaskinia Wiślańska – najdłuższa jaskinia zewnętrznych Karpat Zachodnich i prawdopodobnie najdłuższa jaskinia w skałach niekrasowych w Europie Środkowej (Urban, 2010).

Zasadnicza część trasy przebiega grzbietami rozdzielającymi doliny trzech cieków: Żylicy (od strony Szczyrku), Białki (od strony Bystrej) oraz Barbary (na zachód od grzbietu biegnącego z Szyndzielni do Klimczoka).

Podczas sesji zaprezentowane zostaną osuwiska o odmiennych cechach morfologicznych i genetycznych. Pierwszy punkt obejmie osuwisko zlokalizowane na południowych zboczach Magury. Następnie omówione zostanie osuwisko rozpoczynające się poniżej szczytu Klimczoka. Ostatnim punktem trasy będzie osuwisko położone poniżej schroniska na Szyndzielni.

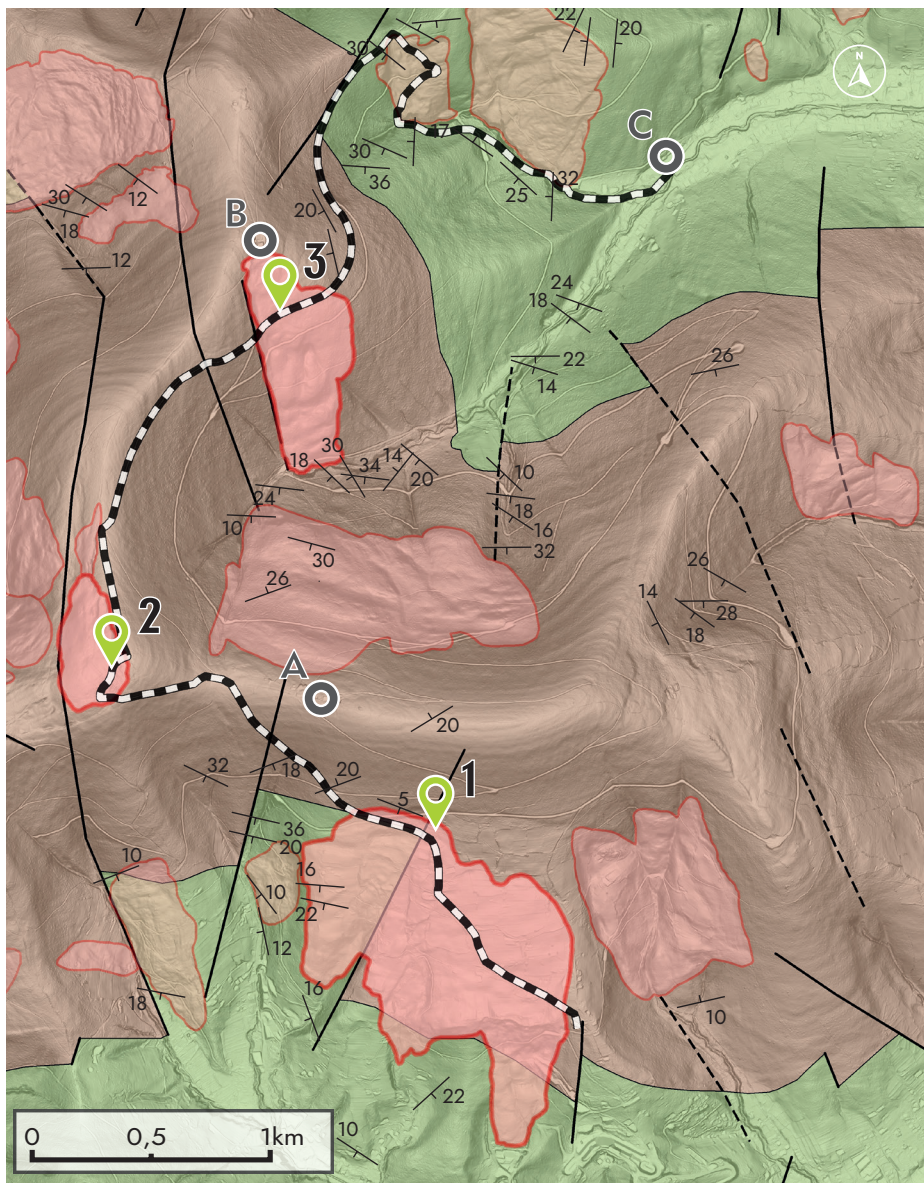
Budowę geologiczną obszaru reprezentują osady górnokredowe (koniak-santon) zaliczane do warstw godulskich wchodzących w skład płaszczowiny śląskiej (Nescieruk, Wójcik, 2013, 2014) (Ryc. 1).

W omawianym rejonie szczytowe partie wzniesień oraz górne i środkowe części stoków zbudowane są z piaskowców grubofawicowych oraz łupków warstw godulskich środkowych (Fot. 1).

Utwory te charakteryzują się obecnością grubych ławic drobnoziarnistych piaskowców rozdzielonych pakietami łupków ilastych o miąższości dochodzącej do 0,3 m. **Dolne partie stoków i dna dolin budują szarozielonkawe łupki ilaste z wkładkami drobnoziarnistych, cienkoławicowych piaskowców warstw godulskich dolnych (Fot. 2).** Warstwy skalne w omawianym rejonie charakteryzują się na ogół niewielkimi upadami w zakresie do 8° do maksymalnie 30°, a kierunek ich zapadania jest w wielu miejscach zaburzony przez procesy tektoniczne, co ma istotny wpływ na charakter oraz rzeźbę osuwisk.

Obszar Pasma Klimczoka i Szyndzielni cechuje się przewagą rozległych i głębokich, obecnie nieaktywnych osuwisk skalnych. Omawiane formy wykształciły się głównie w obrębie warstw godulskich środkowych. Obecność grubych ławic piaskowców sprawia, że osuwiska te mogą przez długi czas pozostawać nieaktywne, a do wznowienia ruchów wymagają wyraźnego impulsu, takiego jak wstrząsy sejsmiczne czy anomalnie długotrwałe opady prowadzące do nasączenia wodą mas skalnych, ich dociążenia oraz przemieszczenia po słabo przepuszczalnych warstwach łupkowych.

W obrębie osuwisk widoczne są liczne skarpy drugorzędne, progi akumulacyjne oraz rowy rozpadlinowe. Często towarzyszą im jaskinie szczelinowe, których geneza jest bezpośrednio związana z procesami osuwiskowymi. Skomplikowaną rzeźbę osuwiskową dobrze odwzorowują numeryczne modele terenu (NMT), umożliwiające szczegółową analizę lokalizacji oraz rozmiarów poszczególnych form.

piaskowce gruboławicowe i łupki
- warstwy godulskie środkowe

łupki z wkładkami piaskowców cienkoławicowych
- warstwy godulskie dolne

kolowia osuwiskowe

uskoki pewne/przypuszczalne

10/ biega i upady warstw

planowana trasa wycieczki

1 punkty wycieczki

A - Schronisko PTTK Klimczok; B - Schronisko PTTK Szyndzielnia; C - Hotel Magnus

Ryc. 1.

Szkie geologiczny (na podstawie Nescieruk i Wójcik, 2013, 2014; ze zmianami).

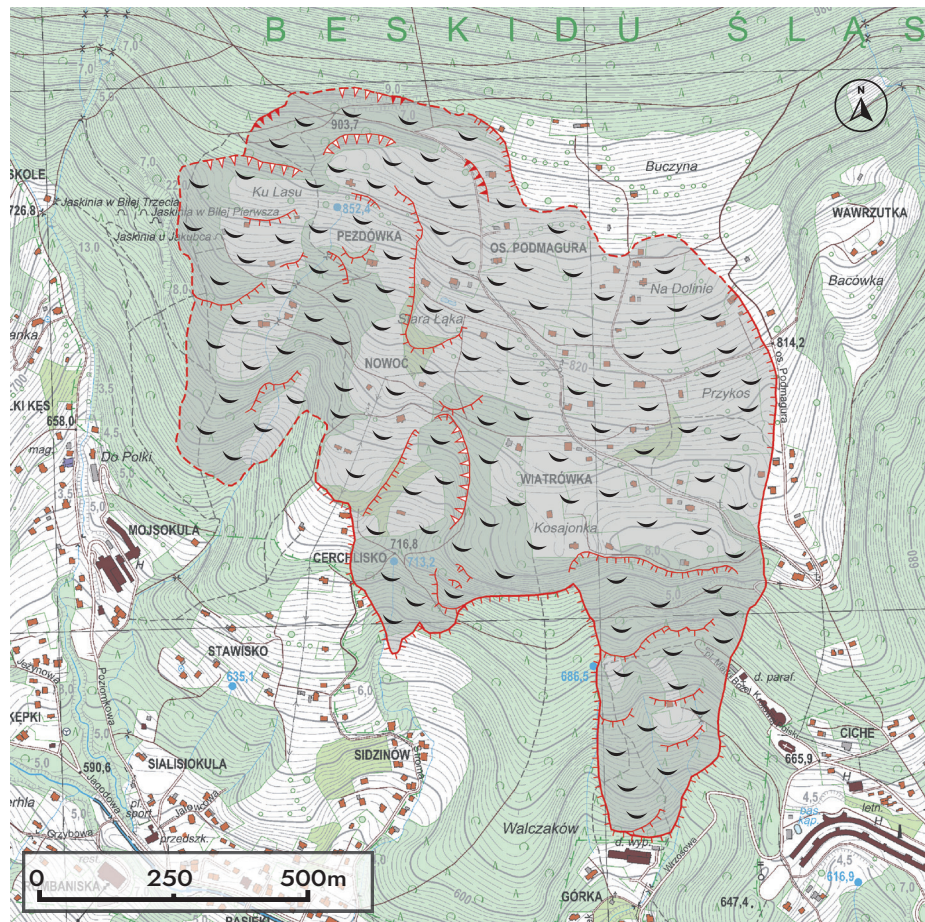
Fot. 1.
Odsłonięcie warstw godulskich środkowych na trasie wycieczki.

Fot. 2.
Odsłonięcie warstw godulskich dolnych na trasie wycieczki.

STANOWISKO 1. OSUWISKO NA POŁUDNIOWYM STOKU MAGURY

Pierwszy punkt sesji zlokalizowany jest w górnej części nieaktywnego osuwiska skalnego (kompleksu osuwiskowego) rozwinętego na południowych stokach Magury w Szczyrku. Zróznicowanie ukształtowania terenu w obrębie osuwiska wskazuje, że w przeszłości lokalnie dochodziło do jego uaktywnienia. W najwyższym punkcie osuwisko sięga wysokości ok. 950 m n.p.m., gdzie zaznacza się wyraźną skarpią główną, która miejscami osiąga ponad 20 m wysokości (Ryc. 2).

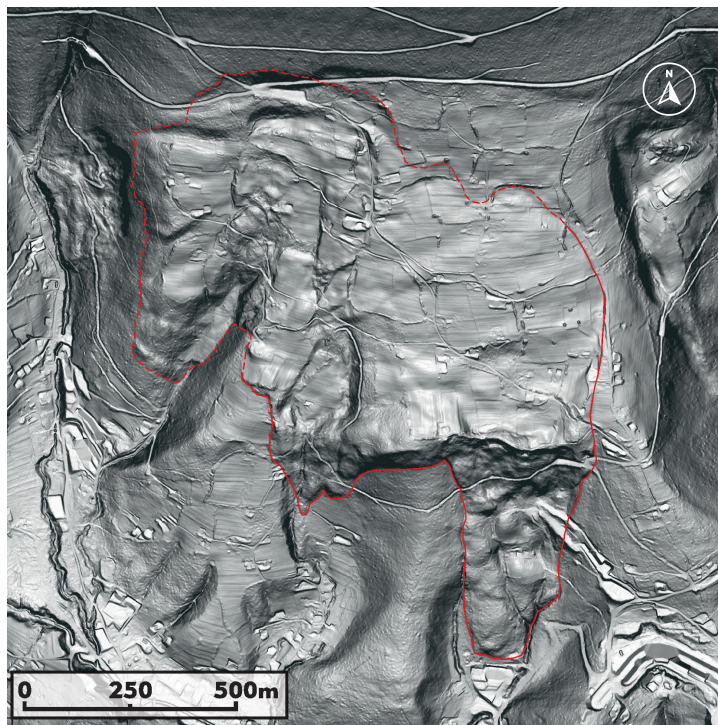

- obszar nieaktywny
  granica: pewna, przypuszczalna
  czoło osuwiska, akumulacyjny, próg wewnątrzosuwiskowy

- skarpa główna, skarpa drugorzędna, ściana rowu osuwiskowego:**
- niska (do 3 m)
  wysoka (do 6-10 m)
- średnia (do 3-6 m)
  bardzo wysoka (ponad 10 m)

Ryc. 2.
Szkic osuwiska na południowym stoku Magury.

W skarpie głównej powyżej leśnej drogi widoczne są gruboławicowe piaskowce warstw godulskich środkowych (Fot. 1), które wchodzą w skład koluwiów w wyższej części osuwiska. Warstwy zapadają pod niewielkim kątem (do 10°) w kierunku południowym, czyli zgodnym z nachyleniem stoku i kierunkiem ruchu osuwiska. Skarpa główna dobrze zaznacza się w rzeźbie terenu jedynie na odcinku ok. 300 m, po czym zarówno w kierunku wschodnim, jak i zachodnim staje się mniej wyraźna. Wschodnia granica osuwiska przebiega przypuszczalnie w rejonie grzbietu rozdzielającego obszar osuwiska i strefę leja źródłowego jednego z dopływów Żylicy.

Południowa granica osuwiska ma urozmaicony przebieg, a jezor osuwiskowy w części południowo-wschodniej zsunął się aż do wysokości ok. 590 m n.p.m. Koluwia osuwiskowe w części południowej formują 3 wyraźne jezory, których rzeźba sugeruje późniejszą aktywność w stosunku do górnej części osuwiska. Prawdopodobnie jest to efekt zmiany litologii podłoża i pojawienia się w tej części łupków z wkładkami cienkoławicowych piaskowców warstw godulskich dolnych. Zachodnia granica osuwiska, podobnie jak wschodnia, również jest niewyraźna, a określenie jej przebiegu trudne do precyzyjnego ustalenia. Poza wyraźnym fragmentem skarpy głównej rzeźba osuwiskowa w górnej części osuwiska jest dyskretna i mało urozmaicona.

Ryc. 3.
Zasięg osuwiska na NMT
(cieniowanie nachylenia).

Dolna (południowa) część osuwiska mająca charakter jeziorów nasuniętych na stok jest znacznie bardziej wyraźna. Więcej jest tu skarp drugorzędnych, czy progów i pagórów akumulacyjnych. Na południe od przysiółków Wiatrówka i Kosajonka zaznacza się wyraźne czoło z nasunięcia, które w tej części osiąga najwyższą – do ponad 20 m – wysokość (Ryc. 3).

Omawiane osuwisko jest formą złożoną, w której dominującym ruchem był zsuw translacyjny. Można się tu również dopatrzeć elementów pomniejszych zsuwów rotacyjnych, a w dolnej części nawet spływów. Ze względu na stosunkowo niewielką miąższość (w tej części stoku) gruboławicowych piaskowców warstw godulskich środkowych możliwe jest, że powierzchnia poślizgu rozwinęła się na ich granicy z łupkami warstw godulskich dolnych.

Osuwisko ma powierzchnię ok. 87 ha, a jego teren pokryty jest liczną zabudową oraz infrastrukturą komunikacyjną i przesyłową. W granicach osuwiska zlokalizowanych jest ok. 60 budynków mieszkalnych i gospodarczych, drogi gminne i dojazdowe do zabudowań, a także linie energetyczne, telekomunikacyjne, wodociągi i gazociągi.

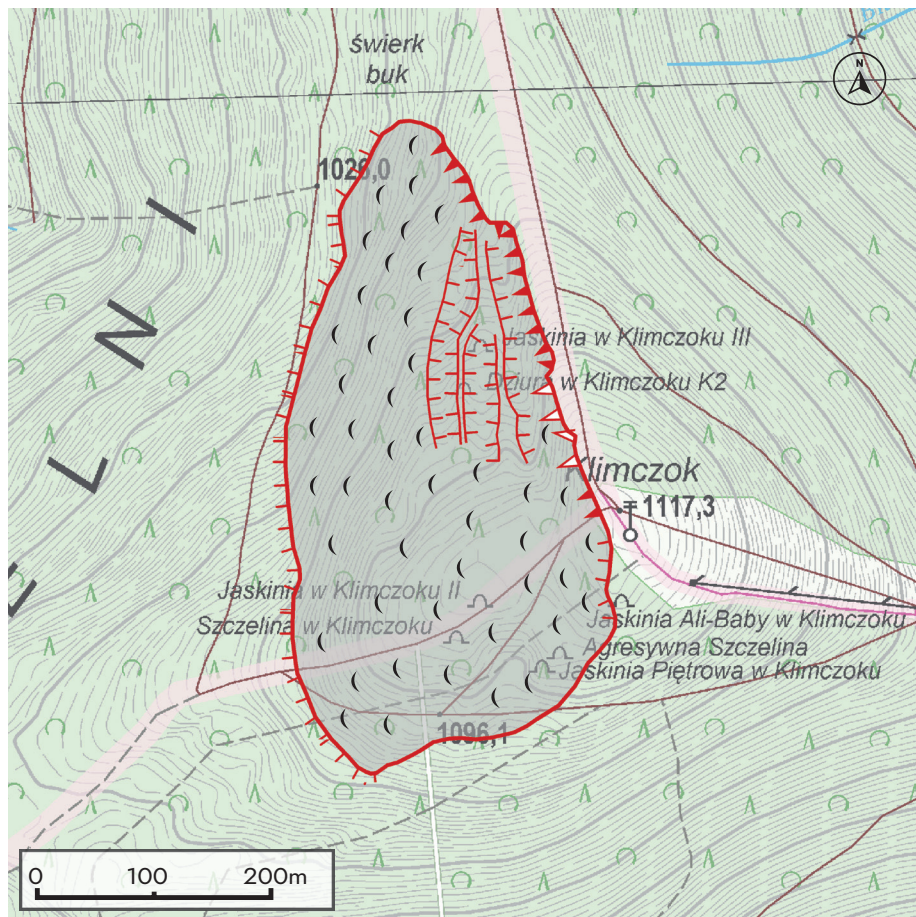
O!

Zejdźcie ze szczytu Klimczok
do schroniska turystycznego
PTTK Klimczok

STANOWISKO 2. OSUWISKO W REJONIE SZCZYTU KLIMCZOKA

Drugim punktem na trasie sesji terenowej jest nieaktywne osuwisko skalne rozwinięte w partiach szczytowych Pasma Klimczoka i Szyndzielni. Obejmuje ono szczyt Klimczoka oraz jego zachodnie grzbiety (Ryc. 4). Jest to osuwisko złożone, z elementami zsuwu translacyjnego. Efektem ruchów masowych było przemieszczenie i obniżenie pierwotnego szczytu Klimczoka.

- obszar nieaktywny   - - - - - granica: pewna, przypuszczalna   - - - - - czoło osuwiska, akumulacyjny, próg wewnątrzosuwiskowy
- skarpa główna, skarpa drugorzędna, ściana rowu osuwiskowego:
- - - - - niska (do 3 m)
  - - - - - wysoka (do 6-10 m)
  - - - - - średnia (do 3-6 m)
  - - - - - bardzo wysoka (ponad 10 m)

Ryc. 4.

Szkic osuwiska na szczycie Klimczoka.

W północnej części osuwiska dominują wyraźne formy wewnątrzosuwickowe. Zaznacza się tu wyraźna, wysoka do około 13 m skarpa główna, która ku północy stopniowo maleje. Poniżej skarpy głównej występuje szereg rowów rozpadlinowych. W obrębie jednego z nich występują dwie jaskinie: Jaskinia w Klimczoku III oraz Dziura w Klimczoku K2. Układ form rzeźby terenu wskazuje, że w tej części przemieszczenie mas skalnych odbywało się w kierunku zachodnim.

Część południowa obejmuje zachodni fragment szczytu Klimczoka oraz fragment grzbietu łączącego go z Trzema Kopcami. W tym miejscu osuwisko spowodowało przemieszczenie grzbietu, co w znacznym stopniu wpływa na skomplikowaną rzeźbę terenu, a duże zróżnicowanie nachylenia terenu powoduje trudności w zorientowaniu kierunku przemieszczeń mas skalnych.

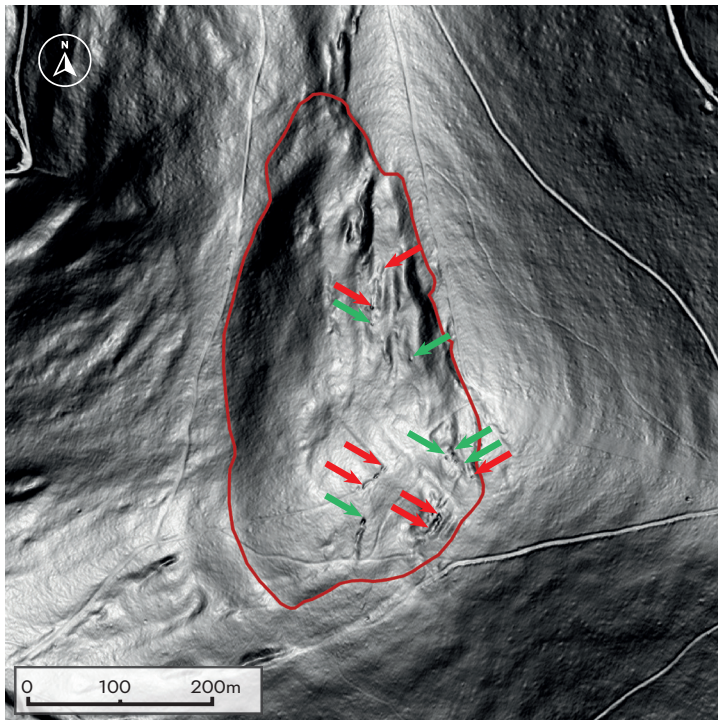
Skarpa główna znacznie słabiej się tu zaznacza i osiąga maksymalnie 4 m wysokości, a miejscami zanika. Wzdłuż skarpy osuwiska zlokalizowanych jest szereg otworów jaskiniowych. W terenie zaznaczają się także obniżenia oddzielone wałami. Układ subtelných form, szczelin oraz jaskiń wskazuje, że w tej części przemieszczenie mas skalnych odbywało się w kierunku północno-zachodnim.

Fot. 3.

Otwór jaskini „Agresywna szczelina” rozwiniętej w obrębie osuwiska.

Na obszarze osuwiska znanych jest siedem jaskiń o genezie osuwiskowej, z których największe to Jaskinia Ali-Baby oraz Jaskinia Piętrowa w Klimczoku. Jaskinia Ali-Baby została odkryta w 1987 r. Jej głębokość wynosi 17,6 m, a łączna długość korytarzy około 328 m (Szura, Klassek, 2011). Jaskinia Piętrowa została odkryta w 2008 r. Osiąga ona 9,6 m głębokości i 130 m długości (Juroszek, 2014). Obie znajdują się na południowy zachód od szczytu Klimczoka (Ryc. 5). Niewykluczone, że w obszarze osuwiska znajduje się więcej jaskiń, na co wskazuje NMT (Ryc. 5).

Ryc. 5. Zasięg osuwiska na NMT (cieniowanie nachylenia) z widocznymi otworami jaskiniowymi.

→ lokalizacja otworów jaskiniowych   → potencjalne otwory jaskiniowe

Rozwój osuwiska został prawdopodobnie zainicjowany szczelinami z rozciągania, a powstanie jaskiń występujących w strefie skarpy głównej związane jest z poszerzaniem tych szczelin i rozwojem ruchów masowych.

Występowanie jaskiń w obszarze osuwisk nie jest rzadkością. Duża część jaskiń niekrasowych związana jest z ruchami masowymi i powstaje, gdy pękające i przemieszczające się pod wpływem grawitacji bloki skalne tworzą szczeliny, rozpadliny oraz systemy korytarzy. W miarę postępu deformacji jaskinie mogą ulegać zapadaniu przekształcając się w rowy rozpadlinowe.

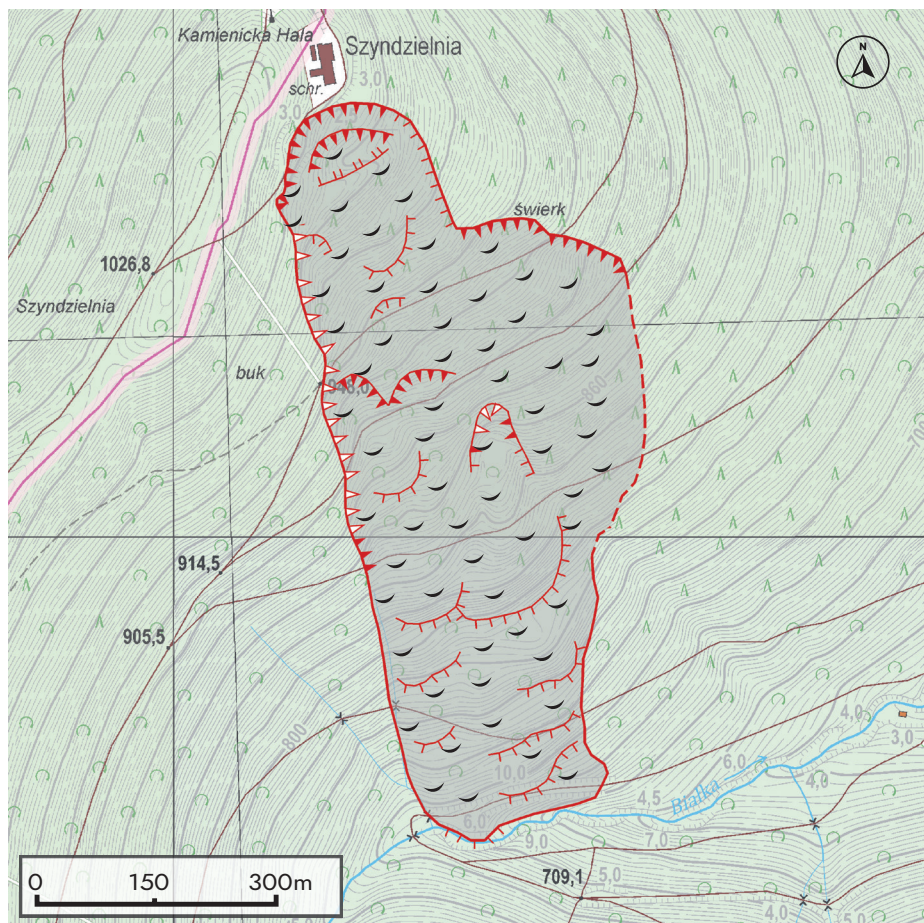
O!

Widok na Skrzyczne
oraz Tatry z południowych
stoków Klimczoka

STANOWISKO 3. OSUWISKO NA POŁUDNIOWO-WSCHODNIM STOKU SZYNDZIELNI

Na ostatnim punkcie sesji terenowej zaprezentowane zostanie osuwisko rozwinięte na niemal całej długości południowo-wschodniego stoku Szyndzielni. Osuwisko to rozpoczyna się wyraźną, półkolistą skarpią główną znajdującą się tuż poniżej schroniska PTTK Szyndzielnia. Poniżej skarpy wykształcił się charakterystyczny, szeroki na około 50 m rów rozpadlinowy. Osuwisko rozwinęło się w obrębie warstw godulskich środkowych.

	obszar nieaktywny		granica: pewna, przypuszczalna		czoło osuwiska, akumulacyjny, próg wewnątrzosuwiskowy
skarpa główna, skarpa drugorzędna, ściana rowu osuwiskowego:					
	niska (do 3 m)		wysoka (do 6-10 m)		
	średnia (do 3-6 m)		bardzo wysoka (ponad 10 m)		

Ryc. 6.
Szkieł osuwiska na południowo-wschodnim stoku Szyndzielni.

Należy zaklasyfikować je jako zsuw złożony, który w centralnej oraz w dolnej części wykazuje cechy zsuwu rotacyjnego. Występuje tu szereg półkolistych skarp wtórnych oraz wielkoskalowe nabrzmienia i zagłębienia terenu.

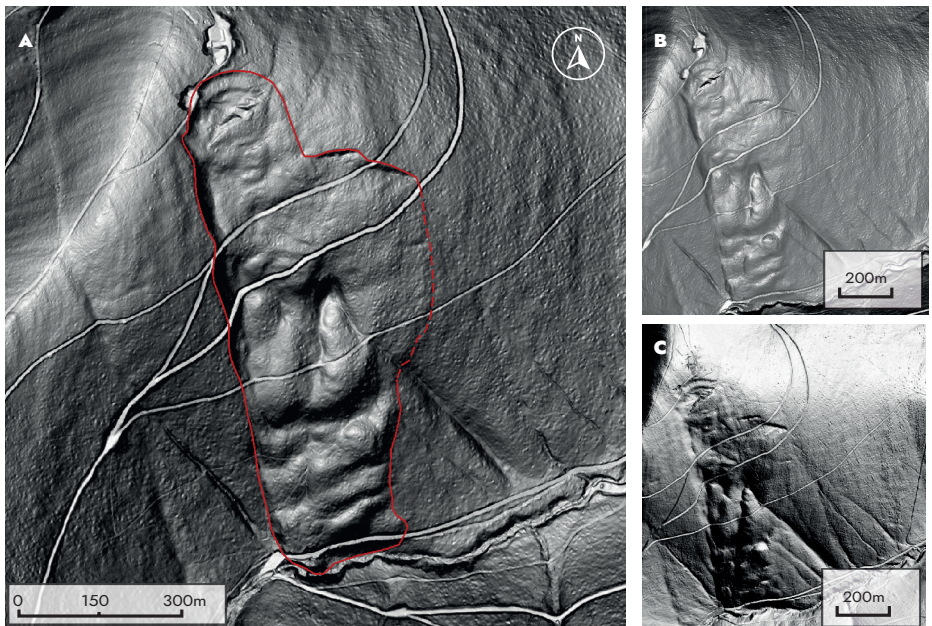
We wschodniej części rzeźba osuwiskowa jest znacznie mniej czytelna.

Kierunek przemieszczenia utworów geologicznych w stosunku do położenia warstw wskazuje, że jest to osuwisko subsekwentne.

Osuwiska tego typu często mają wydłużony kształt i wyraźne skarpy boczne, a ich powstanie zwykle uwarunkowane jest wyraźnym zróżnicowaniem odporności skał – np. przemieszczenie podatnych na osuwanie stromo zalegających warstw łupków, występujących w obrębie mniej podatnych na osuwanie piaskowców.

W tym przypadku z uwagi na niewielkie wartości kąta nachylenia piaskowców godulskich (z reguły nieprzekraczające 20°) oraz kierunek zapadania warstw, osuwisko posiada wyraźną skarpgę boczną od strony zachodniej i zatartą granicę od strony wschodniej (Ryc. 6). Niewykluczone że zachodnia granica osuwiska ma związek z uskokiem o przebiegu NNW – SSE. Pomimo dobrze zaznaczającej się rzeźby wewnętrznej osuwisko nie wykazuje widocznych przejawów współczesnej aktywności i zostało zakwalifikowane jako nieaktywne.

W terenie zostaną omówione przykłady interpretacji zasięgu osuwiska na numerycznych modelach terenu w zależności od przyjętych parametrów modeli oraz próby określenia jego typu. Podczas wycieczki zostaną przedstawione „na żywo” subtelną formy zaznaczające się na numerycznych modelach terenu.

Ryc. 7.

Osuwisko na NMT A: cieniowanie nachylenia, B: cieniowany relief terenu: wysokość kątowna padania światła 76° ; azymut padania światła 145° ; C: wysokość kątowna padania światła 30° azymut padania światła 58° .

LITERATURA

Juroszek B. 2014 – Jaskinie Polski, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Dostęp: <https://jaskiniepolski.pgi.gov.pl/Details/Information/10231>

Nescieruk P., Wójcik A. 2013 – Szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz Skoczów (1011). PIG-PIB, Warszawa.

Nescieruk P., Wójcik A. 2014 – Szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz Bielsko-Biała (1012). PIG-PIB, Warszawa.

Starkel L. 1972 – Charakterystyka rzeźby polskich Karpat (i jej znaczenie dla gospodarki ludzkiej). Problemy Zagospodarowania Ziemi Górskich, 10, 75-150.

Szura C., Klassek G. 2011 – Jaskinie Polski, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Dostęp: <https://jaskiniepolski.pgi.gov.pl/Details/Information/2927>

Urban J. 2010 – Centralny Rejestr Geostanowisk Polski, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Dostęp: <https://geostanowiska.pgi.gov.pl/1412>

- planowana trasa wycieczki
  - punkty sesji
  - stacje kolejki Szczyrdzielnia
- A** - Schronisko PTTK Klimczok
B - Schronisko PTTK Szczyrdzielnia
C - Hotel Magnus